

Hoorzitting Commissie Economie Vlaams Parlement: wijzigingsdecreet W&I

Vincent Thoen
Sr adviseur Innovatie, Voka
25 februari 2014

Doorlichting Innovatie- Instrumentarium

Aanbevelingen

(23 november 2007)

Bron: L. Soete, presentatie 1^e rapport in 2007

1a. Een volledig instrumentarium...

- Vlaams innovatie-instrumentarium is heel complex: alleen al het in kaart brengen was moeilijk voor de commissie; weinigen van onze gesprekspartners die echt *alles* weten
- Het is historisch gegroeid met steeds weer toevoegingen

Aanbeveling 2

- *Het Vlaams innovatie-instrumentarium wordt als volledig beschouwd; er is geen behoefte aan nieuwe, bijkomende instrumenten. Er is eerder noodzaak tot een heldere segmentering van het instrumentarium, vertrekkend van de doelgroep en de missie van elk agentschap, geplaatst tegen de achtergrond van de lange-termijn-beleidsvisie en innovatiestrategie in lijn met aanbeveling 1.*

... maar ook een sterk gefragmenteerd instrumentarium.

Er is duidelijk geen sprake van een “eco-innovatiesysteem” maar wel van een “uiterst gefragmenteerd instrumentarium”: niet coherent, en zonder heldere missies en afgebakende doelstellingen per agentschap/instelling.

Aanbeveling 3

- *Er is een grondige evaluatie nodig van de agentschappen (gericht op hun missie, doelstellingen, strategie en additionaliteit) en van de ingezette instrumenten. Op basis van deze evaluatie moeten beleidsinitiatieven genomen in het verleden kunnen worden bijgestuurd (verhogen/verlagen van de budgetten, of afschaffen indien onvoldoende performant). Dergelijke uit te voeren evaluatie moet onderdeel worden van de beheersovereenkomsten.*

Aanbeveling 4

- *Verzelfstandigde agentschappen moeten gecontroleerd worden door het departement EWI waarvan de taak controle van beleid en uitvoering is. Bij legislatuur-overschrijdende beheersovereenkomsten en extern verzelfstandigde agentschappen ligt de controletaak bij de Raad van Bestuur en kan aansturing gegeven worden door de beleidsraad. Opvolging met, indien vereist, bijsturing, is noodzakelijk.*

(2) IWT - Mbt. de initiatieven ressorterend onder het VIS-besluit:

- *De verschillende VIS-instrumenten dienen afzonderlijk te worden geëvalueerd en bijgestuurd in functie van de evaluatieresultaten. De initiatieven moeten echter vooral ook in een breder kader worden geëvalueerd waarbij wordt nagegaan waar overlap bestaat tussen de VIS-instrumenten onderling en tussen de VIS-instrumenten en andere agentschappen/instrumenten en privé-initiatieven (bv. VLAO, Agentschap Economie, activiteiten van de sectororganisaties). Deze meta-evaluatie moet als doel hebben om de veelheid van initiatieven te optimaliseren en waar nodig te rationaliseren.*

Expertgroep voor de Doorlichting van het Vlaams Innovatie- Instrumentarium 2012

André Oosterlinck

CIB

20 juni 2012

Bron: A. Oosterlinck, presentatie 2e rapport in 2012

Versnippering gericht aanpakken

Stroomlijnen

Evaluatie met prestatie indicatoren van functionaliteiten in functie van de lange termijn innovatiestrategie (A7-9)

Natuurlijke fragmentatie: meer 'laagdunning'
en industriële relevantie
(A8)

Versterkte
governance binnen
EWI beleidsdomein
(A10)

Creatieve destructie
sunset (A9a)
20%
middelenherallocatie

Integratie voor
beleidssynergiën

Evenwicht tussen
beleidsuitvoerende taak
van agentschappen en
beleidsopvolging binnen
EWI beleidsdomein

Stroomlijnen: versnippering gericht aanpakken

Integratie
en
beleidssynergie

(7) De dynamiek in het innovatielandschap en –beleid heeft geleid tot een “natuurlijke fragmentatie”. Er is nood aan een grondige evaluatie van de functionaliteit van deze initiatieven in functie van de gekozen beleidsfocus en lange-termijn innovatiestrategie in lijn met aanbeveling 1).

(8) Vooral in het domein van de indirecte steun aan bedrijven (dienstverlening) is er een proliferatie van initiatieven met ondoorzichtige overlapping en onvoldoende zorg voor efficiënte investering van de overheidsmiddelen voor de missie waarvoor ze zijn opgericht. Evaluatie van deze initiatieven met als doel overlappingen te verwijderen, bevoegdheden beter af te bakenen en synergie te induceren, is op korte termijn noodzakelijk. Het realiseren van een betere synergie vraagt trouwens om verdere herstructurering. Daarbij kan gedacht worden aan een ‘laagdunning’ zoals rationalisering door samensmelting van competentiepolen en vergelijkbare instrumenten actief in dezelfde domeinen. Expliciete bedoeling is niet dat middelen worden onttrokken aan het innovatiebeleid maar efficiënter / beter worden ingezet voor meer vraaggerichtheid en dus relevantie voor de industrie.

(9) Om versnippering in de toekomst tegen te gaan en om de strategische functionaliteit van de verschillende initiatieven in het innovatie-ecosysteem te bewaken, is het aangewezen om (a) voor elk bestaand en nieuw (structureel) ondersteund initiatief systematisch een uitdovingsclausule op te nemen en (b) de evaluatie en controle niet te beperken tot strikte prestatie-indicatoren, maar te verbreden naar bevraging van de blijvende strategische functionaliteit van het initiatief.

Vlaanderen moet snoeien in innovatiebos

Het Vlaamse innovatiebeleid moet radicaal omgegooid worden. Dat zegt econoom Luc Soete. 'Door 20 procent van het geld anders te besteden, wordt het beleid efficiënter.'

JASPER D'HOORE

'Het Vlaamse innovatiebeleid is de laatste jaren nog complexer geworden.' Dat staat te lezen in het rapport-Soete, dat gisteren op het kabinet van Vlaams minister van Innovatie Ingrid Lieten (sp.a) officieel werd voorgesteld en waarvan de voorlopige versie vorige maand al uitlekte in De Tijd. Een groep experts onder leiding van hoogleraar Luc Soete (Universiteit Maastricht) lichtte net zoals in 2007 het innovatiebeleid door. Een van de grote problemen is, net als vijf jaar geleden, het gebrek aan transparantie en de beperkte bekendheid van allerlei initiatieven en subsidies. Daardoor worden ondernemers ontmoedigd er gebruik van te maken.

Volgens Lieten kunnen bedrijfsleiders nochtans terecht bij de provinciale innovatiecentra. 'Die leveren goed werk, maar de bedrijven moeten die centra weten te vinden', zegt ze. Daarom wil de minister de bedrijven meer sensibiliseren. Vincent Thoen van de werkgeversorganisatie Voka gelooft niet dat dat veel zoden aan de dijk zal brengen. 'De innovatiecentra zijn niet in staat bedrijven de weg te wijzen. Er is nood aan een overkoepelende desk die voor de ondernemers uitzoekt op welke steun ze recht hebben.'

Voorts maakt het rapport ook duidelijk dat de kloof tussen de wetenschappelijke output van veel initiatieven en het bedrijfsleven te

Luc Soete overhandigde gisteren zijn kritische rapport aan minister van Innovatie Ingrid Lieten.

Beleidsmaatregelen die vroeger werkten, doen dat vandaag niet altijd meer.

HOOGLERAAR
LUC SOETE

groot blijft. Ook blijven beloftevolle wetenschappers te vaak hangen in de academische wereld.

Het rapport bevat 17 aanbevelingen ter verbetering van het innovatiebeleid. De experts pleiten voor 'een snoeibeurt van het innovatiebos'. 'We kunnen gerust 20 procent van de middelen wegnemen en elders investeren', beweert Soete. 'Zeker bij de indirecte steun aan bedrijven overlappen heel wat initiatieven en worden de middelen inefficiënt toegepast.' Ook wijst Soete erop dat

'beleidsmaatregelen die vroeger werkten, dat vandaag niet altijd meer doen.' Daarom pleit hij voor het opnemen van een uitdovingsclausule bij de oprichting van een agentschap. Dan zouden die vanzelf verdwijnen als ze hun nut verloren hebben.

Voorts vragen de experts een 'tweesporenbeleid'. Dat betekent dat een beperkt aantal bedrijven die echt innoveren, daarbij ondersteund moet worden. Daarnaast moet een grotere groep van niet-in-

KORT

Problemen innovatiebeleid

Het Vlaamse innovatiebeleid is te versnipperd en ook organisatorisch is er een en ander mis. 20 procent van het geld kan weggenomen worden en elders geïnvesteerd worden.

Aanbevelingen

Het rapport-Soete doet 17 aanbevelingen. Zo zouden overbodige agentschappen moeten kunnen uitdoven als ze niet zinvol meer zijn en moet het economisch en innovatiebeleid worden ondergebracht bij één minister.

© REUTERS

novatieve bedrijven geleerd worden hoe ze moeten innoveren. De experts stellen ook voor het economische en innovatiebeleid onder te brengen bij één minister. Nu is minister-president Kris Peeters (CD&V) bevoegd voor Economie en Lieten voor Innovatie.

In 2007 kreeg het innovatiebeleid nog het verwijt 'provincialistisch' te zijn. Op dat vlak scoort Vlaanderen nu beter, maar toch zou de Vlaamse regering de Europese hefboomen nog efficiënter moeten gebruiken.

Lieten belooft een aantal 'actiepunten' tegen de zomer.

De experts concentreerden zich deze keer op de innovatiebudgetten en -instrumenten voor de industrie. De technologiefederatie Agoria roept op ook de versnippering in de academische wereld te onderzoeken.

Lees het volledige rapport op www.tijd.be/soete

Vlaams innovatielandschap anno 2014

- 5 Strategische Onderzoekscentra: imec, VIB, iMinds, VITO, **Maakindustrie**
- 12 Competentiepolen/Lichte structuren: VIL, VIM, FI Drive, FI Food, FI InShape, FI Synergy, SIM, CMI, FISCH, **MIX, Sociale Innovatiefabriek, i-Cleantech**
- 5 provinciale Innovatiecentra, 5 AO-afdelingen, 5 FIT-afdelingen
- 5 TTO's, **LED's (Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra)**
- **50 projecten Fabriek van de Toekomst**
- 21 Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek
- **2 MIC's, Flanders' Care, Proeftuin Zorginnovatie, Proeftuin Elektrisch rijden, Proeftuin Woningenrenovatie, Kenniscentrum Mediawijsheid**
- Departement EWI, IWT (O&O-projecten, SBO, Baekeland, Innovatiemandaten, VIS-trajecten, TETRA, TBM, **TGO, CICI**), FWO (bursalen, projecten, Odysseus, Methusalem), BOF, IOF, **Europaplatform**, Agentschap Ondernemen, FIT, Vleva, Herculesstichting, VRWI, SERV(Stichting Innovatie en Arbeid), PMV (Vinnof, **Tina, Flanders Care Invest, SOFI**, GIMV xl), ARKimedes, BAN, LRM, LSM
- VON, VIN, EEN
- DSP Valley, Generaties, Linear, Energyville, **MIP3**, Greenbridge, BioBase Europe, ILVO, INBO, VLIZ, VLAKWA, **Gamefonds, Mediafonds**, Technopolis, Flanders DC, RVO-Society, VSC, SGF, Powerlink, VCK, Miummm, Ghent Bio Energy Valley, Innotek, SPK, Flanders Smart Hub, Leuven.Inc, Gent BC, ConnAct, FoodGate, Plan C, Kamp C, OMC, WaterstofNet, Bike Valley, CeDuBo, IncGeo, VIGC, MeubelInnovatieCluster, InHam, MediaNet Vlaanderen, **BioVille, CreativeVille, Cleantech Campus, Locate ...**
- Actieplan Innovatief Aanbesteden, **Innovation@Work, CICI**

(rood = nieuw sinds 2009)

Innovatiecentra

Voka betreurt decretale verankering als aparte juridische entiteiten, want:

- Risico verhoogt dat IC eigen agenda gaan nastreven, los van rol tav IWT en los van de andere IC (want geen centrale aansturing, noch coördinatie).
- Leidt tot verschillen in aanpak, werking, focus, activiteiten tussen IC (vb. IC Limburg ikv SALK?)
- Echte, initiële opdracht van de IC komt steeds meer onder druk door bijkomende opdrachten van VlaReg (vb. adviseurs Flanders Care, LED-coördinatie).
- Rol dreigt te verwateren door meer en meer aanbieden van diensten parallel aan andere partijen, private (vb. Voka, Unizo) en semi-publieke (vb. lichte structuren, TTO, SOC's).
- Vertegenwoordiging in RvB IC garandeert echter onvoldoende invloed op werking
- Uit evaluatie van de IC blijkt dat ze goed werk leveren, maar waarom geeft VR dan Voka en Unizo (en Flanders DC) opdracht om 10.000 KMO's te mobiliseren, enthousiasmeren en sensibiliseren rond innovatie (cf. "Ik Innoveer")?

Let wel: bij sommige IC verloopt de (samen)werking wel vrij goed

Innovatiecentra

Alternatief Voka:

- Breng IC juridisch en organisatorisch onder bij IWT:
 - Continuering en maximale inschakeling als front office voor IWT mogelijk
 - Garantie op eenheid van aansturing en werking
 - Focus op oorspronkelijke opdracht
- Of, beter, integreer de provinciale antennes van de Vlaamse overheid gericht op bedrijfsleven (cf AO, IC, FIT) tot één “uniek bedrijfsloket” (+ fuseer IWT-AO):
 - Efficiëntiewinsten + maximale afstemming-koppeling instrumentarium
 - Eenduidige aansturing overheidsacties tvv groei van bedrijfsleven
 - Flexibiliteit in functie van beleidskeuzes
 - Duidelijkheid voor bedrijven (groot én klein)

Andere initiatieven van strategisch belang

Voka betreurt decretale creatie van nieuwe (tussen)structuurvorm, want:

- Nieuwe vorm laat niet noodzakelijk afdoende flexibiliteit toe (*“one (new) size fits all???”*)
- Bijkomende verkaveling van het landschap (voor elke behoefte, nieuwe oplossing/structuur) → meer transparantie in innovatieland? (cf. Soete I en II)
- Aanzuigeffect voor doorgroei van Lichte Structuren (en wildgroei aan nieuwe LS?!)
- Verschil met en doorgroeimogelijkheid tot SOC's? Effect op bestaande SOC's?
- Dubbele financiering: basisonderzoek gegarandeert rechtstreeks vanuit begroting, toegepast onderzoek in functie van evaluatie door IWT
- Quid volgende principes?
 - “1. De universiteiten zijn volwaardige en gelijkwaardige partners in een SIP.
 - 2. De universiteiten zijn daardoor dus ook (mede)hoofdindiener van het aanvraagdossier.
 - 3. Het SBO wordt in een SIP uitgevoerd door de universiteiten.”
 - “Opbouw van (nieuwe) onderzoeksinfrastructuur bij voorkeur bij uniefs, niet bij SIP...”
- Risico op overheersing van/sturing door academische (onderzoeks)agenda in in principe vraaggerichte (economische/maatschappelijke) samenwerkingsverbanden
- Hoe echte betrokkenheid/impact bedrijfsleven op strategische agenda/relevantie garanderen? (governance model)

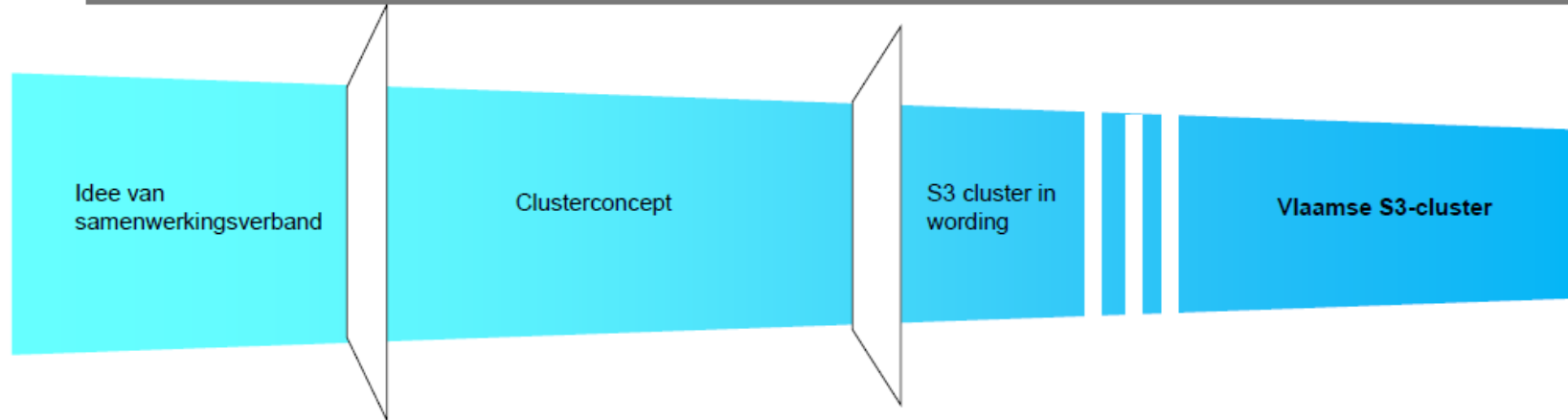
Andere initiatieven van strategisch belang

Aanbeveling Voka:

- Ontwikkel en implementeer eerst een écht gericht en coherent Vlaams clusterbeleid
 - Bewaak bottom-up aanpak en schep duidelijk (selectie)kader
 - Initiatieven met economisch potentieel en bewezen track record moeten verder gezet en uitgebouwd kunnen worden.
 - Waar valorisatiepotentieel voor Vlaanderen zeer groot is moet voldoende kritische massa op langere termijn kunnen gemobiliseerd worden.
 - Introduceer en hanteer “bouwblokken”-concept
 - laat toe (nieuwe) initiatieven op maat te omkaderen, conform de specifieke behoeften én (groei)ambities (“one size fits all doesn’t work” cf. Soete)
 - dus case-by-case-benadering op basis van (business)plan en selectie op merites (industriële draagvlak, wetenschappelijk-technologische excellentie)
 - Aligeneer de beleidsinstrumenten (AO, IWT, SOFI, TINA, FIT e.a.)
- ➔ Maar niet overhaast en in overleg met (alle) stakeholders..

Mogelijke clusterbeleidsaanpak

Conceptuele voorstelling - gefaseerd stappenplan : van idee tot S3-cluster

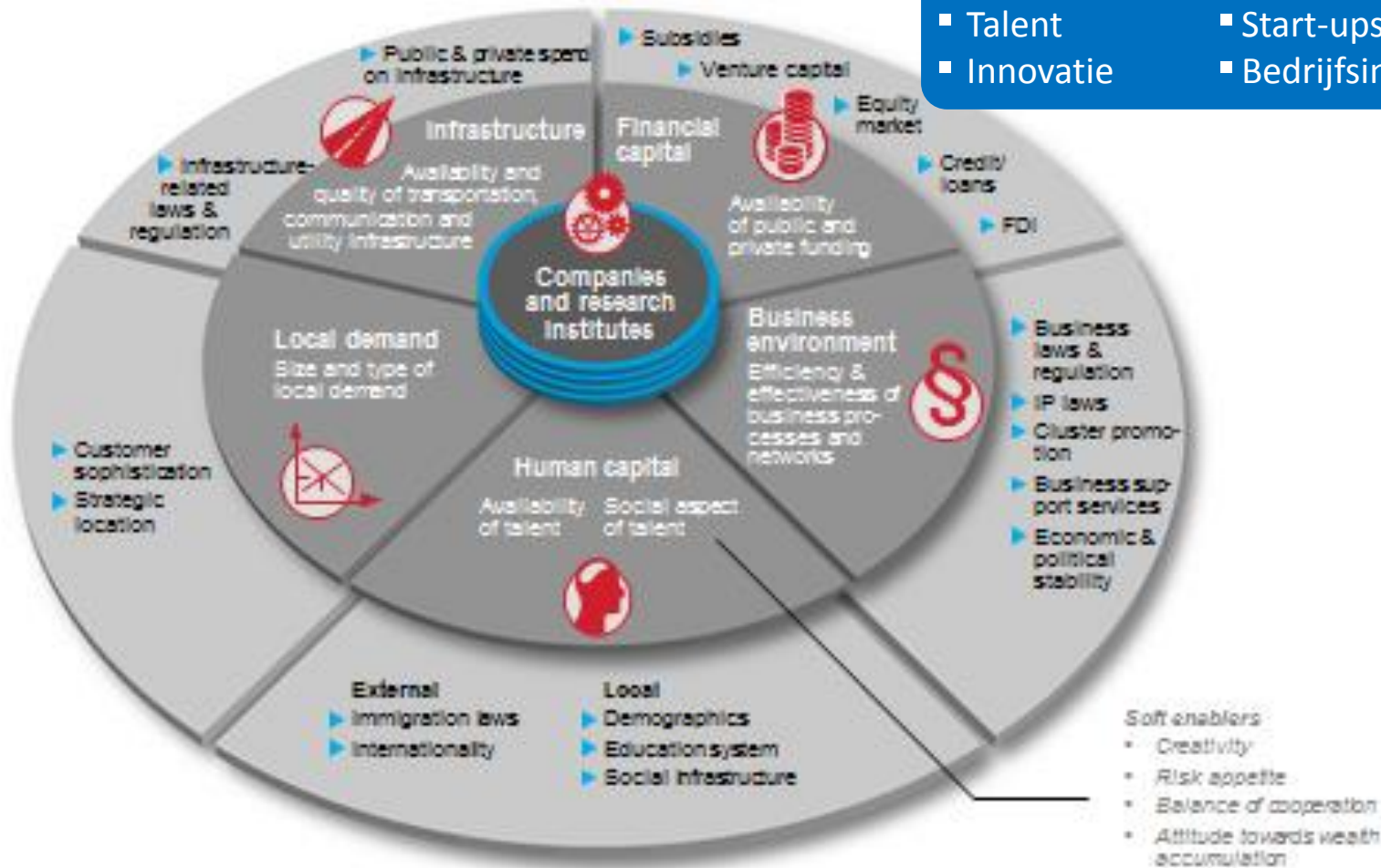

Stappen	Initiatie		Planning		Ontwikkeling	
Acties?	Identificatie Idee Mobilisatie trekkers	Screening	Roadmapping Scouting/mapping	Beoordeling	Uitrol en implementatie roadmap en clusterplan	
Wie?	Trekkers	Industrieraad	Trekkers	Industrieraad / VLAREG	Clusterleden	
Timing?			6-12 maanden		5-12 jaar	
Beleid	Stimulerend		Faciliterend		(Actief) ondersteunend	
Overheidssteun?	Nee		Beperkt (haalbaarheidsstudie)		Geleidelijk oplopend (ifv clusterplan)	

Creatie van sterke ecosystemen

Clusters hebben een zelf-versterkende dynamiek die leidt tot meer

- Talent
- Start-ups
- Innovatie
- Bedrijfsinvesteringen

(Open) industriële onderzoeks- en testinfrastructuur

- Decreetswijziging bood opportuniteit in te spelen op nood aan een structurele financieringswijze voor (open) industriële onderzoeks- en testinfrastructuur (o.a. pilot plants voor proof of concept testing, als demonstrators of upscalers)
- Bestaande vb: Food Pilot, Bio Base Europe Pilot Plant
- Voorwaarden:
 - Open voor alle (industriële) partners
 - Infrastructuur is nog niet aanwezig in de regio/Vlaanderen
 - Industrieel gedreven
- Door opening te creëren bij Herculesstichting (Alternatief: bij IWT of PMV-TINA-fonds)